

Reportage

'Het werd vaak charmant gevonden dat ik een jonge hond was'

Interview met museumdirecteur Charlotte Rixten

Zij was de jongste museumdirecteur van Nederland: op 25-jarige leeftijd kwam Charlotte Rixten aan het hoofd van Villa Mondriaan te staan. Hoe kijkt ze nu, als 32-jarige, op die periode terug? Welke rol speelde generationeel denken in haar werk? Villa Mondriaan is gevestigd in het ouderlijk huis van kunstschilder Piet Mondriaan in Winterswijk, een dorp in het oostelijk deel van de Achterhoek. Mondriaan bracht er zijn tienerjaren door. Logischerwijs bestaat de museumcollectie uit de vroegste werken van de kunstenaar. 'Vanaf de opening in 2013 ontwikkelde de villa nauwe samenwerkingsbanden met Kunstmuseum Den Haag', vertelt Rixten. 'Dat museum richt zich juist op de latere Mondriaan en zijn positie binnen De Stijl. We vullen elkaar goed aan. Vanaf het begin kregen we heel genereuze bruiklenen.'

Niet alleen de collectie, ook het beleid van Villa Mondriaan is gebaseerd op het thema coming-of-age. Zo keert om de zoveel jaar

Charlotte Rixten.
Fotografie:
Iris Zaagman

de tentoonstelling *Jong en veelbelovend* terug, waarbij beginnende kunstenaars worden uitgenodigd om een vroeg schilderij van Mondriaan uit te kiezen en daarop te reageren met nieuw, eigen werk. Op die manier ontstaat een verbinding met Mondriaan en een reflectie op de eerste stappen richting het

kunstenaarschap, die er voor iedere maker en in elke tijd anders uitzien. 'De term coming-of-age namen we overigens niet altijd zo letterlijk', voegt Rixten toe. 'Het verwijst simpelweg naar een moment in je leven waarop je voelt dat je een omwenteling doormaakt. Ik geloof dat de helft van de midlifecrises eigenlijk coming-of-age is!'

Annabel Essink

Gemeenschap

De villa is een klein museum met een dito culturele staf. Wel werken er tachtig toegewijde vrijwilligers die de administratie en het dagelijkse reilen en zeilen van de tentoonstellingszalen verzorgen. Het merendeel van die vrijwilligers is gepensioneerd, wat het museum een warme uitstraling geeft, zo krijgen ze vaak te horen van bezoekers. 'In de Achterhoek wordt gemeenschap heel belangrijk gevonden', zegt Rixten. 'Bij de villa werken zelfs vrijwilligers die beweren niets met kunst te hebben, maar net als de mecenas van Villa Mondriaan voor de collectie willen zorgen. Dat is cultuuroverdracht: een blik waarbij het niet alleen draait om ons in het hier en nu, maar om een groter wij over generaties heen. Ik vraag me af of dat een leeftijdsfase is waarin we allemaal belanden, of dat het hoort bij oudere generaties van nu.'

Hoewel ze tot een heel andere generatie behoorde dan de vrijwilligers, ondervond Rixten intern geen problemen met leeftijdsdiscriminatie. Als directeur had ze natuurlijk ook het mandaat om de omgangsvormen te sturen. 'Daarbij weet je waar je aan begint als je bij Villa Mondriaan komt werken. De organisatie is ingericht op zowel jonge als oudere medewerkers. Zo biedt de villa een stage aan als junior-directeur. In die rol heb je de kans om veel te laten zien en je te ontwikkelen.' Rixten deed die stage, en toen de toenmalige directeur vertrok kreeg ze van haar een mailtje: ik zie jou dit wel doen. 'Het klopt dat ik kwaliteiten heb die mij een goede directeur maakten', geeft Rixten toe. 'Maar de voornaamste reden dat ik directeur werd op die leeftijd is omdat ik daartoe de kans kreeg.'

Ook door externen werd Rixten meestal positief en met interesse benaderd, maar soms ging men ervan uit dat er een addertje onder het gras moest zitten, dat ze niet écht directeur kon zijn. 'Wacht maar tot je wat ouder bent', durfden sommigen zelfs te zeggen. Zulke reacties laten zien dat leeftijdsdiscriminatie nog gemeengoed is. 'Ik denk dat het voor veel mensen niet voelt als echte discriminatie

omdat iedereen jong was en oud wordt. Maar het belemmert, want eerst moet je anderen overtuigen dat je iets kunt, alvorens je het gaat doen. Voor mij waren discriminerende reacties ook een handige filter. Is dit iemand die durft te denken buiten het kader van de verwachtingen, of iemand die er alles aan doet om je daar toch in te passen?'

Haast

Inmiddels heeft Rixten, die nu hoofd Academisch Erfgoed, Geschiedenis en Kunst is aan de TU Delft, meer vergelijkingsmateriaal. 'Voor het eerst werk ik veel met generatiegenoten. Als dertiger deze functie bekleden is nog steeds jong, maar het is geen grote uitzonderingspositie.' Ze vindt het prettig om aan vergadertafels de norm te zijn in plaats van steeds de vreemde eend in de bijt, te werken met mensen met eenzelfde referentiekader.

'Achteraf vind ik het bijzonder dat ik bij Villa Mondriaan zoveel voor elkaar gebokst heb. In retrospectief is het moeilijk te bepalen waarom, maar als je 25 bent en vol nieuwe plannen, dan heb je een ongelooflijke haast. Daar creëerde ik goodwill mee, het werd vaak charmant gevonden dat ik een jonge hond was.' Ze noemt de professionaliseringsslag die de villa doormaakte door zich aan te sluiten bij de Museumvereniging. 'Wanneer je als museum de Museumkaart wil gaan voeren, duurt dat proces ongeveer twee jaar. Het grootste deel daarvan is wachten op vergaderingen, daarna stukken indienen.' Rixten had het idee dat ze vaak door de mazen van die wetten glipte doordat het haar gegund was. Zo kan lichte leeftijdsdiscriminatie soms ook een positieve uitwerking hebben. •

Annabel Essink
is redacteur van *Boekman*